

Stockholm den 30 januari 2026

R-2025/2635

Till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

LI2025/01814

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 27 oktober 2025 beretts tillfälle att yttra sig över promemorian En ny lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om den gemensamma jordbrukspolitiken och sammanhållningspolitiken.

Sammanfattning

Advokatsamfundet har ingen erinran mot förslagen som sådana, men vill särskilt framhålla följande.

Synpunkter

Otydligt lagstöd för kontrollbefogenheter

På ett övergripande plan är promemorian förslag svåröverskådligt. Detta synes bero på att de grundläggande regleringarna återfinns i ett flertal EU-förordningar och att den föreslagna lagen endast är avsedd att komplettera dessa i de delar där EU-förordningarna antingen uttryckligen medger nationell reglering eller där reglering helt saknas.

Otydligheten är särskilt problematisk när det gäller de ingripande förslagen om befogenheter för kontrolländamål (promemorian avsnitt 3.6 *Rätt till information och tillträde*). Oaktat att det genom viss exemplifiering anges att det finns stöd i relevanta EU-förordningar för att tilldela myndigheterna särskilda befogenheter, såsom rätt till platskontroller, framgår det inte med tillräcklig tydlighet i vilka situationer dessa

befogenheter ska få användas. Även om myndigheternas handlingsutrymme begränsas av bl.a. legalitetsprincipen och proportionalitetsprincipen, innebär det enligt Advokatsamfundets mening en rättsosäkerhet att i så hög grad överlåta åt myndigheterna att själva avgöra när och hur ingripanden, såsom platskontroller, får genomföras. Detta är särskilt olyckligt då befogenheterna inkräktar på grundläggande rättigheter. Advokatsamfundet efterfrågar därför ett förtydligande i denna del samt, om möjligt, mer precisa och systematiskt redovisade hänvisningar till relevanta bestämmelser i EU-förordningarna.

Omotiverade straffbestämmelser och en rättsosäker konstruktion

I promemorian (avsnitt 3.16) redogörs för behovet av straffbestämmelser. Medan det konstateras att något sådant behov inte föreligger vid överträdelser av regler för stödmottagare eller vid undanhållande av information för kontroll, bedöms ett behov av straffbestämmelser alltså föreligga vid överträdelser av handelsnormer m.m. Enligt Advokatsamfundets uppfattning är skälen för att i detta avseende behålla straffrättsliga bestämmelser otillräckligt redovisade. Som huvudsakligt skäl anges att möjligheten att besluta om förelägganden som kan förenas med vite ”inte alltid kan anses tillräckligt ingripande”.¹ På vilket sätt möjligheten till vitesförelägganden inte anses tillräckligt ingripande framgår dock inte tydligt av promemorian, vilket Advokatsamfundet anser är en brist.

Advokatsamfundet välkomnar ambitionen att göra straffbestämmelsen i den nya lagen tydligare än motsvarande bestämmelser i nuvarande lagstiftning. Enligt Advokatsamfundets uppfattning kvarstår dock betydande oklarheter när det gäller vilka överträdelser som kan utlösa straffansvar enligt den föreslagna regleringen. Dessa oklarheter beror på den valda lagstiftningstekniken i form av blankettstraffbud, där lagen i viss mån preciserar vilken typ av normer som är straffsanktionerade, men där det sedan överläts åt regeringen att tillkännage vilka EU-förordningar det gäller.

Även om Högsta domstolen visserligen har ansett att blankettstraffbud som fylls ut av föreskrifter i EU-förordningar är tillåtna enligt normgivningsreglerna (NJA 2007 s. 227) och att det är tillåtet att det i straffbestämmelserna finns hänvisningar till de EU-förordningar som innehåller de handlingsnormer som är straffsanktionerade (NJA 2016 s. 680), innebär föreslagen lagstiftningsteknik ett ytterligare steg mot att det är

¹ Se promemorian, s. 46.

regeringen som ska tillkännage vilka EU-förordningar det gäller (utan krav på att ange relevanta bestämmelser i förordningarna). Det kommer därför fortsatt att ligga en stor börda på den enskilde att utreda vilka av bestämmelserna i de EU-förordningar som regeringen tillkännagivit som hänför sig till "bearbetning, distribution, märkning, saluföring eller annan hantering av jordbruksprodukter eller normer som gäller för handel med dessa produkter". En sådan ordning riskerar att göra det fortsatt svårt för den enskilde att på förhand överblicka vilka handlingar eller underlåtenheter som är straffbelagda. I avsaknad av en tydlig redovisning av varför straffansvar är nödvändigt i detta fall, och med hänsyn till regelverkets komplexitet, framstår den föreslagna ordningen som oproportionerligt betungande för den enskilde. Det finns därutöver en risk för att regleringen inte fullt ut uppfyller de krav på tydlighet och förutsebarhet som följer av legalitetsprincipen.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander